

7 TỪ TIẾNG NGA VÀ NGUỒN GỐC CỦA NÓ

Nói bằng tiếng Nga, chúng ta thường ít khi nghĩ về những từ mà ta sử dụng ra đời thế nào, ý nghĩa của nó thay đổi ra sao cùng với thời gian. Etimologia – là môn khoa học nghiên cứu về lịch sử từ vựng và sự ra đời (nguồn gốc) của các từ.

Từ mới xuất hiện gần như hàng ngày. Có những từ không lưu lại lâu, một số từ lại đi vào ngôn ngữ. Từ ngữ cũng giống như con người, có nguồn gốc, có số phận riêng. Chúng có thể có họ hàng, có rất nhiều các từ cùng gốc, và, ngược lại, cũng có thể hoàn toàn “mồ côi”. Từ ngữ có thể cho chúng ta biết về xuất xứ của mình, về cha mẹ, về nguồn gốc ra đời của chúng... Và như vậy, những biến thể của từ liên tục xuất hiện từ lúc nó hình thành.

Tiền

Ngày nay, nếu nói từ “tiền” trước hết chúng ta sẽ nghĩ về đồng tiền của phương Tây, mà tiền của nước Nga cổ đại, chắc chắn là có nguồn gốc phương đông. Từ này đi vào tiếng Nga có thể theo hai con đường khác nhau: từ các nhà buôn Iran và những du khách, những người khi đó sử dụng đồng xu bạc với tên gọi là “tenge” (so sánh.- tiếng Ba Tư. dāng «đồng xu»), hoặc là muộn hơn 1 chút, từ những người Tácta-Mông Cổ đi xâm lược lãnh thổ Nga.

Hơn nữa, từ này trong các ngôn ngữ Thổ Nhĩ Kỳ, có liên hệ với phó từ tiếng Tácta, có thể có 3 nguồn gốc khác nhau. Nguồn gốc thứ 1, chứa trên trời Pantheon Thổ - Mông Cổ - gọi là Tengri. Nguồn gốc thứ hai là việc thu thập tiền từ các cuộc giao thương - gọi là tamga (nghĩa ban đầu là “in”). Cũng chính từ đó xuất hiện từ thuế quan. Nguồn gốc thứ ba, tiền xu tanga của Thổ được hình thành từ từ “tāh” bằng cách thêm hậu tố, chỉ chất đậm. Có thể làm một phân tích tương tự với từ tiếng Nga cổ “kuna” (kunhitsa), mà người ta gọi là 1/22 grivna. Ở đây tiền tệ được tính bằng miếng lông thú, ở thời kỳ xã hội bắt đầu phát triển.

Cô gái

Dường như mọi thứ thật dễ hiểu: từ “cô gái” – có nguồn gốc từ “trinh nữ”. Nhưng nếu chúng ta đi tìm hiểu sâu hơn thì sẽ biết, trong tiếng slavơ cổ, từ *děva có nguồn gốc từ tiếng Ấn Âu cổ là từ *dhē(i),

nghĩa là “nhai, bú ti”. Từ này rất gần với từ “trẻ con” (ДѢТЯ) là từ cùng gốc. Cũng từ đây có động từ Nga cổ “cho bú sữa” – tức là “cho ăn bằng ti mẹ”.

Chàng thanh niên

Với từ này cũng không hề đơn giản. Từ này trước hết đến từ tiếng slavianskii cổ *pare – là cách gọi trêu mếu từ паробъкь (ở đây có thể nhớ tới từ ông dẫn của tiếng ucraina), bắt nguồn từ từ «роб» (cậu bé).

Gốc từ ở đây là - *orbe, chung gốc với từ “đứa bé” và “nô lệ” phát triển từ một trong các nghĩa của từ “роб” (cậu bé) – tức là “trẻ mồ côi”, vì theo vài nguồn tin khác, ban đầu chính những đứa trẻ mồ côi phải làm các công việc nặng nhọc trong nhà.

Bữa tối

Từ tiếng Nga, chỉ việc tiếp nhận thức ăn, có sự hình thành một cách logic. Bữa sáng hình thành từ cụm từ “sau buổi sáng”, chỉ khoảng thời gian “giữa trong suốt buổi sáng”.

Từ bữa trưa hình thành từ tiền tố cổ *ob- và gốc từ *ed- và có nghĩa chung là “ăn trưa”. Và rõ ràng là theo chuẩn quy định ăn uống bữa ăn trong quan niệm của người Nga thì bữa trưa là bữa cần được ăn đầy đủ và no nhất.

Có thể cho rằng bữa tối – là khi tất cả mọi việc đã hoàn thành và có thể ngồi ăn. Dal đã nói về điều này trong từ điển của mình, từ “bữa tối” đến từ tiếng Nga cổ “угь” tức là “hướng nam”. Điều đó là vì bữa người ta ngồi vào ăn tối là khi mặt trời dịch chuyển từ hướng đông sang hướng nam.

Gối

Với từ này các học giả đã dày công tìm hiểu nhiều thế kỉ. Dal cho rằng từ gối là từ chỉ vật đặt dưới tai của mình. Phasmer, Shanskii và Chernukh tin rằng đó là từ chỉ vật được nhồi bằng cái gì đó (lông vũ, lông tơ, bông hoặc thậm chí là bông hóa học). Có những nhận định ít nghiêm túc hơn, nhưng lại thể hiện 1 cách cảm xúc hơn nguồn gốc của từ: 1) là thứ mà mình úp mặt vào khóc khi muốn giải tỏa tâm lý, và 2) vật làm ngạt thở

Kẻ ngu

Người ta nói rằng từ “những kẻ ngu ngốc” được phổ biến ý nghĩa nhờ linh mục Avvakum. Vào thế kỷ 17 trong các bài viết của mình ông đã gọi các nhà hùng biện học, nhà triết học, nhà logic học và “những kẻ theo thuyết trí khôn ma quỷ”, như vậy, so sánh họ với các nghệ sỹ.

Nhưng, chính gốc của từ này đã sẵn sàng tiếp nhận ý nghĩa của nó. Các nhà ngôn ngữ học cho rằng, từ “người ngu ngốc” đến từ tiếng đông ấn cổ *dur (cắn, đốt) và ban đầu có nghĩa “bị cắn”, “bị đốt” và sau đó được chuyển thành: “dữ tợn, điên dại, người bệnh” (vì bị cắn) và cũng sau đó biến thành “ngu ngốc, ngu dại”. Nhân thể, lễ phong nghệ sỹ châm biếm cũng có sự liên quan đến điều này. Theo một giả thiết, ứng cử viên cho vai diễn viên hài trước khi bắt đầu hành nghề thì phải chịu đựng cho một con rắn độc cắn.

Ong

Ai mà có thể nghĩ rằng “con ong” và “con bò đực” là họ hàng của nhau cơ chứ. Và nếu nhìn từ quan điểm sinh vật học chúng khác xa nhau, còn từ quan điểm ngôn ngữ học thì hai con vật đó lại là anh em.

Vấn đề là ở chỗ chúng bắt nguồn từ cùng một từ gốc slavian cổ, miêu tả âm thanh. Từ cổ «бучать» nghĩa là (ù ù, kêu) và bọ cánh cứng, cũng bắt nguồn từ đây. Chính từ “ong” trong tiếng Nga cổ được viết là “бъчела”, nhưng sau khi chữ B câm biến mất trước Ch thì từ đó có hình thái như ngày nay.